

in the practical training of specialists in the maritime industry has been emphasized.

Key words: practical training, specialists in the maritime industry, internationalization of education.

Дата надходження статті: «07» березня 2018 р.

УДК 378.22.013

Авраменко О. В.*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХОРЕОГРАФІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті проаналізовано провідні ідеї українських та зарубіжних учених щодо впровадження сучасних інновацій в практику підготовки майбутніх фахівців хореографії. Ураховуючи перспективу розвитку цього напрямку навчання, авторами запропоновано визначення поняття «інноваційна професійна діяльність майбутніх фахівців хореографії» та виокремлено три типи ознак інноваційної навчальної інформації під час підготовки майбутніх фахівців хореографії. У статті з'ясовано, що результатом підготовки майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності є відповідна готовність, яку охарактеризовано як інтегративну професійно-особистісну здатність, що включає позитивне ставлення до цієї педагогічної діяльності, володіння необхідними професійно-інноваційними знаннями, уміннями й навичками, які забезпечують ефективну організацію інноваційної професійної діяльності здобувачів освіти. У структурі готовності майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності виокремлено мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-інформаційний, операційний компоненти, які є взаємозалежними й перебувають у тісному взаємозв'язку. Мотиваційний компонент відображає рівень особливих інтересів і захопленість майбутніх фахівців хореографії у визначеному аспекті, їхню зацікавленість й активну участь в інноваційній діяльності. Він містить мотиви, мету, потреби в інноваціях, удосконаленні, самовихованні, саморозвитку; стимулює творчий вияв майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності. Когнітивний компонент характеризує оволодіння майбутніми фахівцями хореографії знаннями, опрацювання інформації та роботи з інформаційними об'єктами, які впливають на вдосконалення професійних знань і вмінь інноваційної діяльності. Діяльнісно-інформаційний компонент відображає пізнавальну активність фахівця, відзначається пошуком, ствердженням і реалізацією інновацій у майбутній професійній діяльності. Основою цього компоненту є вміння як сукупність способів здійснення інноваційної діяльності в процесі проходження практики. Операційний компонент включає комплекс умінь і навичок організації інноваційної діяльності, способи розумових дій та логічних операцій, а також форми практичної діяльності. Він є одним із найскладніших аспектів інноваційної професійної діяльності майбутніх фахівців хореографії, який вимагає від нього образного мислення, творчої уяви, вербальної та невербальної комунікативної діяльності, організаторських здібностей тощо.

Ключові слова: підготовка, готовність, хореографія, студент, професійна діяльність, педагогічні інновації.

Сучасна педагогічна освіта характеризується значними змінами, зумовленими новими концептуальними підходами до її реформування, зростанням вимог до рівня професійної підготовки вчителя. Його освітній потенціал має бути фундаментальним, збагачуватися шляхом глибокого оволодіння теоретичних і практичних фахових знань і вмінь. Ці положення стосуються й підготовки майбутніх фахівців хореографії, діяльність яких передбачає ініціативність і самостійність, оригінальність мислення,

*© Авраменко О. В.

власний стиль творчості та інновацій.

Водночас сучасний технологічний прогрес в освіті й швидкість виникнення нових педагогічних інструментів припускають швидку й кардинальну зміну системи підготовки й підвищення кваліфікації майбутніх фахівців хореографії, викликані зміною соціального становища студентів, їхніх інтересів і прагнень, переоцінка цінностей і поглядів на життя. На наше переконання, один із шляхів підвищення такої мотивації лежить у площині постійного зростання професійної майстерності майбутніх фахівців хореографії, оперативного освоєння ними нових сучасних знань у сфері своєї професійної діяльності.

Зауважимо, що оперативність такого засвоєння багато в чому залежить від інтенсивності й обсягу доведення необхідної інформації до майбутніх фахівців хореографії. З огляду на зазначене, найбільші можливості мають ті студенти, які володіють інноваційними освітніми технологіями [1; 5].

Однак, як свідчить практика, готовність майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності нині характеризується вкрай низьким рівнем, хоча саме інноваційні технології відкривають перспективу їх використання не лише для отримання знань, а й для вирішення практико-мотиваційних завдань під час занять із хореографії.

Суттєвим внеском у розробку питань підготовки майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності стали праці, присвячені загальним аспектам професійної підготовки хореографів (Л. Андрошук, О. Бурля, Ю. Громова, Л. Зязюн, О. Реброва, Ю. Ростовська, Т. Сердюк, Т. Чурпіта, Д. Шариков та ін.); питанням теорії та методики класичного танцю (Н. Базарова, Г. Березова, А. Ваганова, В. Мей, В. Писарєв, М. Тарасов, Л. Цветкова та ін.), народно-сценічного танцю (Г. Гусєв, Є. Зайцев, К. Зацепін, Т. Ткаченко, Ю. Чурко та ін.), українського танцю (К. Василенко, В. Верховинець, Р. Герасимчук, А. Гуменюк, С. Забрєдовський, С. Зубатов, А. Нагачевський, Б. Стасько, М. Степовий та ін.), історії хореографічного мистецтва (Ю. Бахрушин, Г. Боримська, М. Загайкевич, В. Красовська, В. Пасютинська, Ю. Станішевський та ін.). Можливості інтеграції інформаційно-комп'ютерних технологій в професійну діяльність хореографа розглядають такі зарубіжні автори: Р. Allison, G. Graham, J. Stiehl, D. Morris, Ch. Sinclair, J. Woods.

Не можна забувати, що «посилена увага суспільства до освітніх процесів полягає в розумінні того, що найважливішою цінністю й основним капіталом сучасного суспільства є людина компетентна, здатна до пошуку й освоєння нових знань, співпраці, ухвалення нестандартних рішень, творчого підходу до справи» [4, с. 215]. Аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що нині рівень викладання навчальної дисципліни «Хореографія» вимагає постійного підвищення професійно-педагогічної компетентності викладачів. Найвний дисбаланс негативно позначається на фізичній підготовленості студентів, їхньому здоров'ї і навіть на соціальному компоненті. Усе це вказує на необхідність розробки нових методів і шляхів підвищення підготовки майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності, беручи до уваги досвід українських і зарубіжних фахівців.

Отже, метою статті є розкриття психолого-педагогічної проблеми підготовки майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності.

Фахівці, які займаються створенням сучасних програм підвищення кваліфікації для хореографів, останнім часом концентрують увагу переважно на змісті навчальних посібників, а не на способі викладу нової навчальної інформації. Найпопулярнішими способами підвищення кваліфікації викладачів є стажування, відвідування курсів та лекцій. Такі форми не є достатньо продуктивними в XXI столітті, коли технології, програми, інновації створюються й змінюються швидше, ніж людина встигає навчитися їх застосовувати. На цьому акцентують увагу фахівці в сфері додаткової освіти в галузі хореографії в Україні та за кордоном. Учені вказують на необхідність «встигати

наближатися до рівня студентів при оволодінні нових інноваційних технологій». На думку зарубіжних авторів, тільки в такий спосіб можна наздогнати, засвоїти, обігнати сучасних студентів в їхній здатності виконувати будь-які завдання, зокрема в аспекті підвищення рухової активності, за допомогою гаджетів [9; 10].

Усе вищезазначене дає підстави стверджувати, що в сучасній системі підвищення професійної майстерності хореографів в Україні потрібні певні оновлення для збільшення швидкості передачі нової інформації для викладачів, створення нових і різноманітних способів підвищення рівня професійної майстерності з використанням інноваційних технологій в процесі інноваційної професійної діяльності, появи on-line майданчиків спілкування й обміну досвідом хореографів усіх регіонів. Однак нині відчувається гострий дефіцит науково обґрунтованих умов зазначеного процесу.

У процесі наукового пошуку встановлено, що вихід із ситуації, що склалася, убачається в наповненні навчальної дисципліни новим змістом, упровадження нових освітніх технологій [6; 7; 8].

У новій соціальній ситуації в Україні хореографія розглядається в єдності особистісних і суспільно-державних інтересів. У задоволенні такої потреби в межах вищих навчальних закладів стає на заваді низка перешкод соціально-гуманітарного характеру, як-от: необґрунтоване зростання кількості закладів, які готують майбутніх фахівців хореографії, на заміну їхньої якості; відсутність адекватної системи відбору здатних до інноваційної професійної діяльності фахівців хореографії; занепад матеріально-технічної бази для належної інноваційної професійної діяльності тощо.

Окреслені реалії значно знижують закладені Національною доктриною розвитку освіти (2002), Національною доктриною розвитку фізичної культури і спорту (2004) та іншими державними документами високі стандарти професійної підготовки кваліфікованих кадрів у галузі хореографії й послаблюють можливість якісної реалізації запропонованих освітньо-професійних програм.

У зв'язку з проведеними в Україні освітніми реформами особливого значення набувають проблеми оптимізації освітнього процесу, використання ефективних педагогічних технологій, сучасного дидактичного змісту освітніх програм та навчально-методичного забезпечення. На думку А. Блеєра, В. Бальсевича, Б. Лосіна, вирішення цих питань у галузі хореографії є актуальним, оскільки функціонування сформованої системи додаткової професійної освіти далеке від оптимального й майже не враховує змін соціально-економічних умов сучасного етапу розвитку України [2].

Водночас роль хореографії та фізичного виховання в сучасному світі стає все більш помітною. Хореографія та фізичне виховання слугує тим соціально-економічним і політичним чинником, що визначає рівень добробуту населення України, національної самосвідомості й забезпечення довгострокової соціальної стабільності. Усі перераховані вище зміни знаходять відображення в освітньому стандарті, який передбачає, насамперед, розуміння ролі й значення навчальної дисципліни «Хореографія» у формуванні особистісних якостей, в активному включенні до здорового способу життя, зміцненні й збереженні індивідуального здоров'я майбутнього фахівця хореографії.

Для того, щоб досягти цього, хореографу, який працює в сучасних умовах, необхідно вміти організувати заняття по-новому, стати авторитетом для своїх учнів, бути професійним, успішно реалізовувати поставлені перед ним завдання.

Фахівцю хореографії необхідно бути обізнаним щодо нових освітніх технологій, інновацій в галузі хореографії та спорту, обладнання, нових видів спорту, працювати над своїм зовнішнім виглядом та іміджем [1; 7]. Утім нині система підвищення професійної майстерності не є досконало упорядкованою системою, яка б мотивувала працівників вищої освіти до оволодіння новітніми технологіями.

Базові принципи концепції додаткової професійної освіти мають ґрунтуватися на випереджальному характері змісту навчання, орієнтації на розвиток фахівця як особистості, індивідуалізації навчального процесу, гуманізації та демократизації

освіти [5; 6].

Деякі вітчизняні автори останнім часом у своїх наукових розвідках стали активно пропагувати запровадження педагогічних інновацій у систему підвищення професійної діяльності фахівців хореографії.

Наприклад, С. Фоменко, Л. Корнілова, О. Айчувакова в 2011 році розглядали проектне навчання як інноваційний метод в системі підвищення професійної майстерності викладачів фізичного виховання. Попри всю новизну описуваного методу, його форма залишається незмінною – викладач зобов'язаний прийти на курси підвищення кваліфікації, відірватися від свого робочого місця. Уважаємо, що необхідно урізноманітнити способи й форму організації підвищення професійної майстерності викладачів хореографії, урахувавши напрацювання в галузі педагогічної інноватики.

Педагогічна інновація – це комплекс заходів, спрямованих на впровадження нової техніки, технологій, винаходів [3]. Педагогічні інновації належать до соціального типу інновацій, можуть бути подані у вигляді ідей, процесів, засобів, методів, форм, технологій.

Педагогічні інновації поділяємо на три типи за ознакою інноваційної навчальної інформації:

1. «Добре забуте старе» – використання застарілих форм, їхня реорганізація, удосконалення, модифікація;
2. «Адаптація» – об'єднання традиційних і нових форм навчання, адаптація старих знань до нових технологій;
3. «Абсолютно нові» – радикальні перетворення, що не були описані й застосовані раніше.

Цілі впровадження педагогічних інновацій:

- підвищення мотивації до навчальної діяльності;
- збільшення обсягів нової навчальної інформації;
- прискорення темпів навчання;
- відповідність потребам сучасного суспільства [4].

Слідуючи зазначеним цілям, починаючи з 2010 року у ЗВО стали розробляти та поступово впроваджувати в освітній процес вищої школи авторські програми з хореографічних дисциплін.

Цілями розроблених та впроваджених авторських програм у практику вищої школи з хореографічних дисциплін є:

- упровадження авторських розробок професійними хореографами, фахівцями з видів спорту;
- формування різнобічно розвиненої особистості хореографа, готового до активної творчої самореалізації в просторі загальнолюдської культури;
- спрямування навчального процесу на формування стійких мотивів і потреб до регулярних занять традиційними й сучасними видами фізичної активності;
- цілісний розвиток фізичних, психічних і морально-вольових якостей, соціалізація та адаптація майбутніх фахівців хореографії до сучасних вимог і умов життя суспільства [9].

Отже, аналіз наукової літератури дав підстави визначити суть поняття «інноваційна професійна діяльність майбутніх фахівців хореографії» як діяльність, яка поєднує загальнопедагогічні здібності із мистецтвом відтворення танцювальних умінь та навичок із використанням інноваційних технологій [1; 5; 7; 8].

З'ясовано, що результатом підготовки майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності є відповідна готовність, яка є інтегративною професійно-особистісною здатністю, що включає позитивне ставлення до цієї педагогічної діяльності, володіння необхідними професійно-інноваційними знаннями, уміннями й навичками, які забезпечують ефективну організацію інноваційної професійної діяльності здобувачів освіти.

У структурі готовності майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності виокремлено мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-інформаційний, операційний компоненти, які є взаємозалежними й перебувають у тісному взаємозв'язку.

Мотиваційний компонент відображає рівень особливих інтересів і захопленнь майбутніх фахівців хореографії у визначеному аспекті, їхню зацікавленість й активну участь в інноваційній діяльності. Він містить мотиви, мету, потреби в інноваціях, удосконаленні, самовихованні, саморозвитку; стимулює творчий вияв майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності.

Когнітивний компонент характеризує оволодіння майбутніми фахівцями хореографії знаннями, опрацювання інформації та роботи з інформаційними об'єктами, які, відповідно, впливають на вдосконалення професійних знань та вмінь інноваційної діяльності.

Діяльнісно-інформаційний компонент відображає пізнавальну активність фахівця, відзначається пошуком, ствердженням і реалізацією інновацій у майбутній професійній діяльності. Основою цього компоненту є вміння, як сукупність способів здійснення інноваційної діяльності в процесі проходження практики.

Операційний компонент включає комплекс умінь і навичок організації інноваційної діяльності, способи розумових дій та логічних операцій, а також форми практичної діяльності. Він є одним із найскладніших аспектів інноваційної професійної діяльності майбутніх фахівців хореографії, який вимагає від нього образного мислення, творчої уяви, вербальної та невербальної комунікативної діяльності, організаторських здібностей тощо.

Аналіз наукової літератури дав підстави виокремити критерії підготовки майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності: адекватність професійного самоставлення (сприйняття себе як професіонала), адекватність ставлення до майбутньої інноваційної професійної діяльності, засобів, процесу й мети педагогічної діяльності, комунікабельність, перцептивні та динамічні здібності, здатність до оптимістичного прогнозування, креативність, психологічні та педагогічні знання, дидактичні вміння й навички, знання з теорії та методики хореографії, волюва саморегуляція, мімічна та пантомімічна виразність, техніка мовлення, контроль рухів тіла, оперування сигналами від аналізаторів.

Отже, педагогічні інновації в системі підготовки майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності відіграють значну роль, особливо коли мова йде про впровадження нових технологій і форм. Необхідно відзначити, що головний аспект педагогічного професіоналізму фахівця хореографії полягає не лише в оволодінні нової навчальної інформації про форми й методи роботи з учнями, а в готовності майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності, використовувати й упроваджувати нововведення в майбутній професійній діяльності.

Перспективами подальших досліджень може бути визначення специфічних особливостей упровадження сучасних інноваційних технологій навчання в процес підготовки майбутніх фахівців хореографії до інноваційної професійної діяльності.

Література:

1. Благова Т. А. Особенности профессиональной подготовки будущих учителей-хореографов в системе педагогического образования. *Вісник Житомирського державного університету*. Житомир, 2009. Вип. 50. С. 72-76.
2. Блеер А. Н. Основные тенденции развития дополнительного образования в сфере физической культуры, спорта и туризма. *Вестник учебных заведений физической культуры*. 2005. № 1 (3). С. 23-26.
3. Карасева Н. А., Ярошенко Л. В. Усовершенствование структуры дополнительного образования и его организационно-методического обеспечения. *Дополнительное*

- профессиональное образование в сфере физической культуры, спорта и туризма в условиях современных достижений науки и практики: материалы Всерос. науч. конф. М., 2004. С. 143.
4. Кузьменко Ю. В. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського як чинник розвитку потреб у становленні професіоналізму педагогів. *Педагогічний альманах*. Херсон, 2015. Вип. 26. С. 215-219.
 5. Пархоменко О. М. Формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. К., 2016. 20 с.
 6. Підлипська А. М. Тенденції розвитку наукових досліджень у галузі хореографічної культури в Україні. К.: Літера, 2011. 33 с.
 7. Саюнко Т. В. Творчість у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії. Полтава, 2011. 63 с.
 8. Філімонова О. Актуальні проблеми підготовки майбутніх хореографів. Луганськ, 2008. 19 с.
 9. Allison Pamela C. Constructing children's physical education experiences : understanding the content for teaching. Publisher Boston: Allyn and Bacon, 2000. 245 p.
 10. Deborah Wuest, Lombardo Bennett, Curriculum and Instruction: The Secondary School Physical Education Experience, 2012. 125 p.

Avramenko O. V.

PREPARATION OF FUTURE FACTORS OF CHOREOGRAPHY TO INNOVATIVE PROFESSIONAL ACTIVITY AS A PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL PROBLEM

The article analyzes the leading ideas of Ukrainian and foreign scholars on the implementation of modern innovations in the practice of training future choreography specialists. Taking into account the prospect of development of this area of study, the authors proposed the definition of «innovative professional activity of future specialists in choreography» and identified three types of features of innovative educational information in the preparation of future specialists in choreography. The article clarifies that the result of the preparation of future specialists in choreography for innovation professional activity is the corresponding readiness, which is characterized as an integrative professional-personal ability, which includes a positive attitude to this pedagogical activity, the possession of the necessary professional-innovative knowledge, skills and abilities which provide an effective organization of innovative professional activities of education applicants. In the structure of the readiness of future choreography specialists for innovation professional activity, the motivational, cognitive, activity-information, operational components, which are interrelated and closely interrelated, are distinguished. Motivational component reflects the level of special interests and hobbies of future specialists in choreography in a certain aspect, their interest and active participation in innovation activities. It contains motives, goals, needs for innovation, improvement, self-education, self-development; stimulates the creative appearance of future choreography specialists to innovate professional activities. The cognitive component characterizes mastering by future specialists of choreography knowledge, processing information and working with information objects, which, accordingly, affect the improvement of professional knowledge and skills of innovation activity. Activity-information component reflects the cognitive activity of a specialist, is noted by the search, approval and implementation of innovations in future professional activities. The basis of this component is ability as a set of ways to implement innovation in the process of passing the practice. The operating component includes a set of skills and competences for organizing innovation, the modes of mental activity and logical operations, as well as forms of practical activity. It is one of the most complex aspects of the innovative professional activity of future choreography specialists, which requires his imaginative thinking, creative imagination, verbal and non-verbal communicative activity, organizational skills, etc.

Key words: preparation, readiness, choreography, student, professional activity, pedagogical innovations.

Дата надходження статті: «14» лютого 2018 р.